

Áttekintés

A gazdasági növekedés szempontjai. Makrogazdasági, ipari és vállalati szintű perspektíva

Overview

Understanding Economic Growth: A Macro-level, Industry-level, and Firm-level Perspective Hungarian translation

Az Áttekintések az OECD kiadványok kivonatos fordításai.

Az Online Könyvesboltban (www.oecd.org/bookshop)

díjmentesen állnak rendelkezésre.

Ez az Áttekintés nem hivatalos OECD fordítás.

ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT

GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS FEJLESZTÉSI SZERVEZET

Áttekintés

Az 1990-es évek során az OECD-tagországok növekedési teljesítményében tapasztalt különbségek felélénkítették a gazdasági növekedés mögöttes okairól folytatott vitát. Ez a vita arra készítette az OECD-t, hogy több alapos tanulmányt végezzen ebben a kérdésben. A legfontosabb témát egy egyszerű kérdéssel meg lehet fogalmazni: mi volt a gazdasági növekedés hajtóereje az OECD-tagországokban az elmúlt évtizedek során? Ebből fakad a következő kérdés: milyen esetleges egyéb hatást gyakoroltak más fejlemények – például, nem utolsósorban, az információs technológia – az általános gazdasági növekedés meghatározó tényezőire? A kormányzati politikák és az üzleti környezet egyéb aspektusai milyen módon és mértékben járulnak hozzá a hosszú távú növekedéshez, és milyen politikai irányelveket kell ezért előnyben részesíteni? Végül pedig: az iparon belüli és az egyes iparágak közötti átrendeződés milyen hatást gyakorolt a gazdaság általános teljesítményére?

Makrogazdasági elemzés

Az egy főre eső GDP növekedése az OECD-országok körében egyre szélesedő diszparitásokat mutat. E diszparitások hajtóereje a feltörekvő országok egy részében (például Koreában és Írországban) az átlagosnál gyorsabb gazdasági növekedés volt, ugyanakkor további hajtóerőként említhetjük a néhány viszonylag gazdag ország (mint például az Egyesült Államok, Kanada, Ausztrália, Hollandia és Norvégia) magas növekedési rátáját, valamint az európai kontinens nagy részében és Japánban tapasztalt alacsony növekedési rátát is.

A munkaerő felhasználása

Az egyes országok közötti diszparitások, legalábbis részben, a munkaerő felhasználásában, valamint a munkaerő továbbképzésében tapasztalt különböző tendenciákkal kapcsolatosak. Nevezetesen, a legtöbb olyan országban, ahol felgyorsult az egy főre eső bruttó hazai termék (GDP) növekedése, a munkaerő jobb kihasználásáról is beszámoltak. Ezzel ellentétben a legtöbb olyan országban, ahol a foglalkoztatás stagnált, vagy akár csökkent, a növekedés lassulását figyelték meg, mivel a munkaerő termelékenységének növekedése nem volt képes ellensúlyozni az alacsony foglalkoztatottsági mutatókat. Ezenkívül a legtöbb országban a munkaerő továbbképzése jelentős szerepet játszott a munka termelékenységének javulásában. Az alacsony foglalkoztatottsági mutatójú országokban azonban ez részben annak volt tulajdonítható, hogy az alacsonyabb képzettségű munkások között magasabb volt a munkanélküliség.

Technológiai fejlődés

Az említett növekedési diszparitások között néhány új tényező is megjelent. Nevezetesen, számos OECD-tagországban, különösen az Egyesült Államokban és Kanadában, de néhány kisebb gazdaságban (például Ausztráliában és Írországban) is felgyorsult a többlettermelés (MFP), mely a nem tárgyiasult technológiai változás (vagyis amely nem játszik szerepet a tőkeállomány minőségének fejlődésében) helyettesítőjeként fogható fel. Az IT hozzájárulása az aggregált termelési növekedéshez kezdetben nem tűnt tárgyiasultnak. Ez magában az informatikai gyártóiparban bekövetkezett gyors technológiai fejlődésből fakadt. Az 1990-es évek második felétől a tárgyiasult termelési növekedéshez történő növekvő hozzájárulás inkább abból eredt, hogy más iparágak nagyobb mértékben használták a rendkívül termelékeny informatikai berendezéseket. Nem meglepő, hogy a többlettermelés (MFP) valamivel később gyorsult fel a jelentősebb informatikai gyártóipar nélküli OECD-országokban.

Mindent figyelembe véve: az 1990-es évek növekedési trendjeiben tapasztalt növekvő diszparitások a jelek szerint a „tradicionális” tényezőknek – amelyek elsősorban a munkaerő-piaci mechanizmusok hatékonyságával kapcsolatosak – valamint az „új gazdaság” elemeinek kombinációjából fakadnak, melyek tükrözik az informatikai gyártó iparágak méretét, valamint azt, hogy más iparágak milyen ütemben alkalmazzák ezt a technológiát. A bizonyítékok arra utalnak, hogy az egyes országoknak a bővülő iparágakban történő innovációjára és a csúcstechnológia alkalmazására való képességeit a nemzeti politika és az intézményi környezet is befolyásolja, amely elősegíti a már működő vállalatok és az új vállalkozások üzleti feltételeinek alakítását.

Makrogazdasági irányelvek

Az empirikus elemzés azt sugallja, hogy a stabilitásorientált makrogazdasági irányelvek jelentékeny hatást gyakorolnak a gazdaság teljesítményére. Az infláció ingadozásának csökkenése általában közvetlen pozitív hatást gyakorol a növekedésre, míg az infláció szintjének hatása a beruházásokban érzékelhető a legerősebben. Hasonló módon az adóztatás és a kormányzati kiadások magas szintje a jelek szerint a beruházásokon keresztül közvetlenül és közvetve is érinti a növekedést. Az elemzések arra utalnak, hogy a magas adóztatás csökkenti a teljesítmény növekedését, a teljes adókulcs egy százalékpontos növekedésének kombinált hatása körülbelül 0,6–0,7 százalékkal csökkenti a termelési szintjét. Ezenkívül, a tanulmány arra nézve is talált bizonyítékokat, hogy a kutatás-fejlesztésre fordított kiadások jelentős hatást gyakorolhatnak mind az összteljesítmény szintjére, mind pedig növekedésének ütemére, valamint, hogy az oktatás és a képzés kulcsszerepet játszik a növekedési teljesítménykülönbségek magyarázatában. Végül pedig azt tapasztalták, hogy a külkereskedelem hatásaitól való erős függés jelentős pozitív hatást gyakorol a teljesítmény növekedésére.

Ipari szintű elemzés

Miután megvizsgáltuk a relatív növekedési teljesítményértékeket összesített szinten, fontos, hogy felmérjük, milyen szerepet játszanak az egyes iparágakon belüli fejlemények és milyen hatást gyakorol az erőforrásoknak az iparágak és a vállalatok között történő újraelosztása. Ez az ipari szintű elemzés további fényt vet azokra a kérdésekre, amelyeket a korábbi makrogazdasági szintű elemzésekkel nem sikerült megérteni, mint például, hogy a konkrét politikai irányelvek – ide számítva a termelési piacra vonatkozó szabályozásokat és a kereskedelmi megszorításokat – milyen hatást gyakorolnak az ipar teljesítményére. Hasonló módon az ipari szintű növekedési tendenciák közötti különbségek szintén arra utalhatnak, hogy az egyes országok nem azonos mértékben élvezik az átfogóbb gazdasági változások előnyeit, vagy az új technológiák lehetőségeit.

Szigorú szabályozások

Az empirikus eredmények arra utalnak, hogy a termelési piac szabályozásai közvetlen negatív hatást gyakorolnak a termelékenységre. Ezenkívül, ha a szabályozás és a technológiai lemaradás közötti kölcsönhatást is figyelembe vesszük, akkor az eredmények még erősebb közvetett hatásra utalnak, azáltal, hogy lelassul a meglévő technológia alkalmazása. A jelek szerint a szigorú szabályozások annál károsabb hatást gyakorolnak a termelékenységre, minél távolabb van az ország a technológia élvonalától, valószínűleg azért, mert csökkentik a felhalmozott ismeretek spontán átáramlásának lehetőségét. Az eredmények némi bepillantást engedtek abba a kérdésbe is, hogy a politikai reformok hosszú távon milyen potenciális hatást gyakorolnak a töbttényezős termelékenységre. Nevezetesen, a termelési piacra vonatkozó szabályok szigorúságának enyhítése, ezen bizonyítékok szerint, hosszú távon jelentős mértékben csökkentheti a termelékenység lemaradását az olyan országok esetében mint Görögország, Portugália és Spanyolország.

Munkaügyi kapcsolatok és munkaügyi törvények

Az eredmények azt sugallják, hogy a munkaadók és a munkavállalók közötti kapcsolatok jellege önmagában nem számít, viszont negatívan érintheti a termelékenységet a foglalkoztatásvédelmi törvényekkel (EPL) történő kölcsönhatásokon keresztül. Valójában léteznek arra vonatkozó bizonyítékok, hogy az EPL-nek a termelékenységre gyakorolt negatív hatása csak azokra az országokra vonatkozik, ahol a centralizáció / koordináció közepes mértékű, vagyis ahol az ágazati béralku a meghatározó, nemzeti koordináció nélkül. Ezzel ellentétben, az EPL nem gyakorol hatást a termelékenységre sem a magasan centralizált / koordinált, sem pedig a decentralizált országokban.

Vállalatszintű elemzés

Végül pedig meg kell vizsgálnunk a gazdasági növekedés mikrogazdasági meghatározó tényezőit azáltal, hogy az erőforrások újraelosztására összpontosítjuk figyelmünket a szűk értelemben meghatározott iparágakon belül, amely meghatározás a termelékenyebb vállalatok kibővítésének, új vállalatok bevezetésének és az elavult vállalatok termelésből történő kilépésének eredményeként jön létre. A vállalati szintű elemzésnek az az egyik kulcsfontosságú megállapítása, hogy az aggregált munkateljesítmény-növekedés jelentős részét az egyes vállalatokon belüli történések határozzák meg, miközben a piaci részesedéseknek az alacsony termelékenységű vállalatoktól a magas termelékenységű vállalatok felé történő elmozdulásai csak mérsékelt szerepet játszanak. Az elemzés a vállalatok jelentős és nagyjából hasonló mértékű „körforgására” is rámutat az OECD-országok között. Pontosabban: az új és a megszűnő vállalatok közötti magas korreláció a „kreatív megsemmisülés” folyamatára utal, amelynek során sok új vállalat sok eredménytelen vállalatot vált fel. Mégis sok új – elsősorban kicsi – vállalat, amelyik belép a piacra, nem lesz sikeres, ami arra utal, hogy a „kreatív megsemmisülés” mögött nagy mértékű piaci kísérletezés áll. Ennek ellenére az életben maradó vállalatok gyorsan növekednek az átlagos hatékony méret felé.

Szabályozás és vállalkozói tevékenység

Az elemzések azt sugallják, hogy a gyenge szabályozás bátorítólag hat a vállalkozási tevékenységekre az Egyesült Államokban és Európában egyaránt. Az Egyesült Államokban azonban a belépő vállalatok kisebbek és kevésbé termelékenyek, mint az Európai Unióban tevékenykedők, ám ha sikeresek, akkor gyorsabban növekednek. A jelen fejezetben közölt ökonometrikus eredmények néhány magyarázatot adnak ezekre a különbözőségekre. Ténylegesen alátámasztják azt a nézetet, hogy a vállalkozási tevékenységekre vonatkozó szigorú szabályozások, valamint a munkaerő alkalmazkodásának magas költségei negatív hatást gyakorolnak az új vállalatok piaci belépésére. Ezért valószínű, hogy az Egyesült Államokban a beindulás alacsony adminisztratív költségei és a munkaerő alkalmazkodására vonatkozó, nem indokolatlanul szigorú szabályozások arra ösztönzik a potenciális vállalkozókat, hogy kicsiben kezdjék, teszteljék a piacot, és ha üzleti tervük sikeresnek bizonyul, akkor gyorsan bővítsék vállalkozásukat a minimálisan hatékony méret elérése érdekében. Ezzel ellentétben Európában a magas belépési és alkalmazkodási költségek az üzleti tervek piacra lépés előtti szelekcióját ösztönözhetik, kevesebb piaci kísérletezéssel. Ezenkívül az Egyesült Államok erősebben piaci alapú pénzügyi rendszere a kockázatokkal szembeni kisebb idegenkedéshez vezethet a projektek finanszírozásánál, és a vállalkozóknak jobb finanszírozási lehetőségeik vannak az olyan kicsi vagy innovatív projektek esetében, amelyeket gyakran korlátozott cash flow és a biztosítékok hiánya jellemez.

Technológia

A rendelkezésre álló adatok nem tartalmazzak arra utaló bizonyítékokat, hogy egyetlen politikai modell domináns szerepet játszana a többihez képest az aggregált teljesítmény szempontjából. Egy új technológia gyors elterjedésének időszakában azonban a nagyobb mértékű kísérletezés lehetővé teszi az új termelési ötletek és formák gyorsabb kialakulását, és ezáltal gyorsabb innovációs folyamathoz és a technológia gyorsabb átvételéhez vezethet. Erre utal az is, hogy az információs technológiával kapcsolatos iparágakban az új vállalatok erőteljesen hozzájárulnak az össztermelékenységhez. Ebben az összefüggésben a szabályozások enyhítése ösztönözheti a vállalatok piaci megjelenését, és ezen a csatornán keresztül végeredményben a termelékenység nagyobb mértékű növekedéséhez vezethet.

Az eredeti, angol nyelvű kiadvány tartalomjegyzéke *(függelékek, keretes megjegyzések listája, táblázatok és diagramok nélkül)*

Áttekintés

Makro-szintű elemzés
Ipari szintű elemzés
Vállalatszintű elemzés

1. Fejezet: Az OECD országok növekedési teljesítménye

A növekedés mérése: az elemzés keretei
A munkaerő szerepe
Az informatika hozzájárulása a növekedéshez

2. Fejezet: Makroszintű elemzés: a gazdaságpolitika és egyéb szerkezeti tényezők szerepe

A növekedés alapvető meghatározó tényezői
Politikai irányelvek és a növekedés intézményes meghatározó tényezői
Az összhatás
Az informatika makroszintű hozzájárulása

3. Fejezet: Ipari szintű elemzés: piaci dinamika és termelékenység

Ipari növekedés
Empirikus elemzés
Politikai irányelvek, intézmények és termelékenység
Az informatika ipari szintű hozzájárulása

4. Fejezet: Vállalati szintű elemzés: Dinamika, termelékenység és az irányelvek meghatározása

Vállalati növekedés
A vállalatok piaci be- és kilépése
A vállalatok fennmaradása
Szabályozások, intézmények és a vállalatok piaci belépése
Az informatika vállalati szintű hozzájárulása

Mellékletek

Bibliográfia

Ez az Áttekintés egy OECD kiadvány kivonatos fordítása, mely eredeti formájában a következő angol és francia címen került publikálásra:

Understanding Economic Growth:

A Macro-level, Industry-level, and Firm-level Perspective

Comprendre la croissance économique: Analyse au niveau macroéconomique, au niveau sectoriel et au niveau de l'entreprise

© 2004, OECD

Az OECD kiadványai és az *Áttekintések* a www.oecd.org/bookshop/ címen állnak rendelkezésre.

Írja be az „overview” szót a „Title search” mezőbe az Online Könyvesbolt honlapján vagy írja be a könyv angol címét (az Áttekintések az eredeti angol nyelvű könyvhöz vannak csatolva).

Az *Áttekintések* készítését a Közügyi és Kommunikációs Igazgatóság jogi és fordítási csoportja végzi

E-mail: rights@oecd.org / Fax: +33 1 45 24 13 91

© OECD, 2004

Ez az *Áttekintés* abban az esetben reprodukálható, ha megemlítsre kerül az OECD szerzői joga és az eredeti kiadvány címe.